

กว่าจะเป็น...

เวชศาสตร์ฟื้นฟู

...ในวันนี้

พลทีชญิว เฟื่องฟ้า มุณฑล

พลตรีหญิง เฟื่องฟ้า ฤทธาคนี คุณาตร

แพทย์ศาสตราจารย์บัณฑิต คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์(มหิดล) พ.ศ.2501-2505

จบการศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.2511
 Residency training in Physical Medicine and Rehabilitation at VAMC, State University of Newyork
 at Buffalo, School of Medicine, Faculty of Health Science, Buffalo, N.Y. 2515-2518

Board Certified, Diplomate American Board of Physical Medicine and Rehabilitation 2520

ผู้บุกเบิกและจัดตั้งการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านสาขาเวชศาสตร์ฟื้นฟูของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ตั้งแต่ พ.ศ.2527

ผู้อำนวยการกองเวชศาสตร์ฟื้นฟู โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ปี 2532-2540

ประธานมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ และประธานศูนย์เด็กพิการ พ.ศ. 2540 ถึง ปัจจุบัน (2559)

หัวหน้าแพทย์ประจำทีมนักกีฬาพิการของประเทศไทย ใน Pespic Games พ.ศ. 2542

กรรมการแพทย์ มูลนิธิสายใจไทย ปี 2556 ถึง ปัจจุบัน (2559)

รางวัลบุคคลดีเด่นด้านการสนับสนุนคนพิการ ปี 2544 จาก คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

รางวัลอาจารย์ผู้อุทิศตนให้วิทยากร ปี 2545 จาก วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

รางวัลอาจารย์ผู้ประพฤติตนดีเด่นในเชิงคุณธรรม จริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2545 จาก แพทย์สภา

รางวัลนักสังคมสงเคราะห์ดีเด่น ประเภทนักสังคมสงเคราะห์อาสาสมัคร ปี 2547 จาก มูลนิธิปภาธรณ์อิงคีรีสิงห์

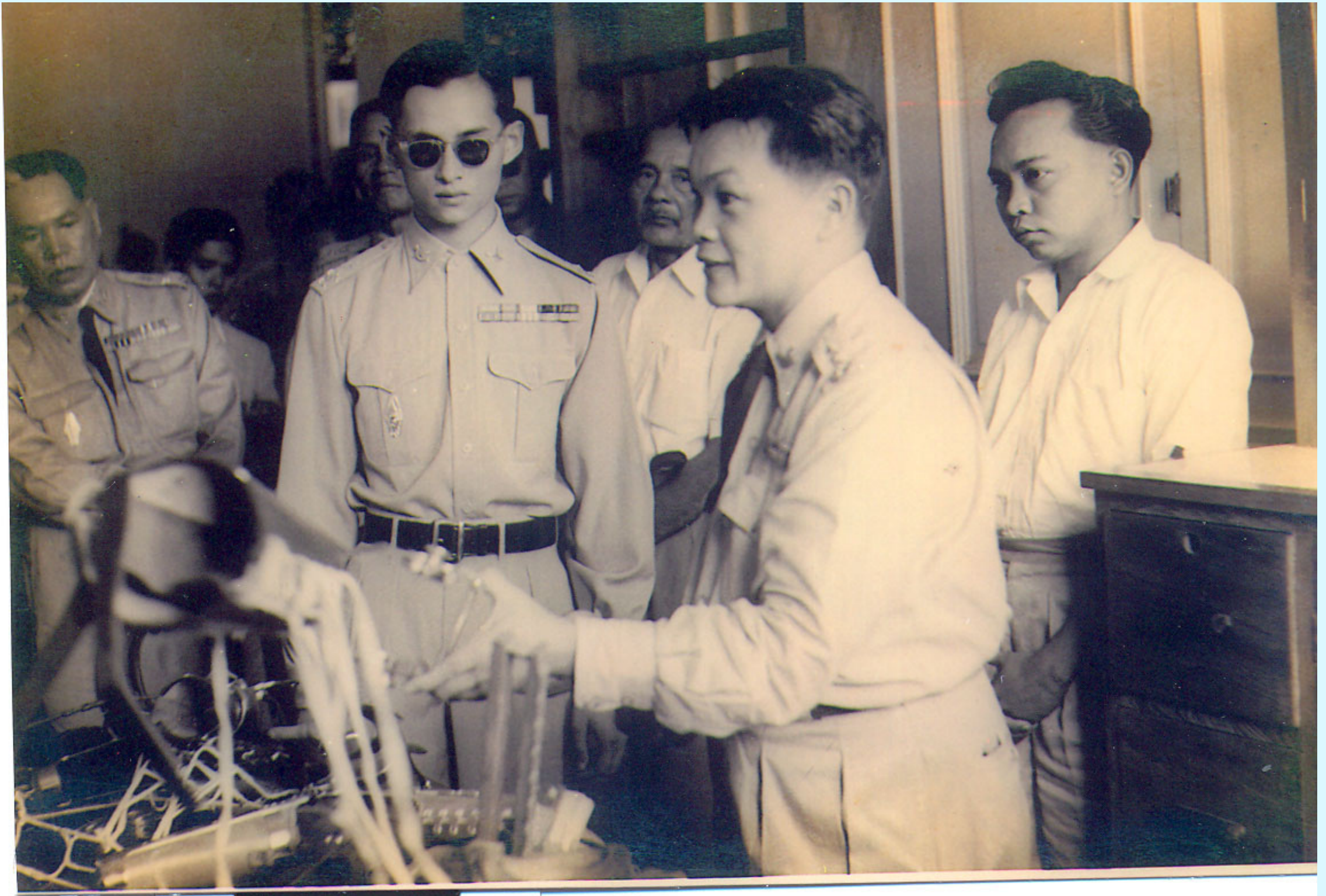
รางวัล Contribution of Asian Social Welfare ปี 2548 จาก Asahiwaso Social Welfare Juridical, Okayama City,

Okayama, Japan

รับพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น 4 ปี 2553

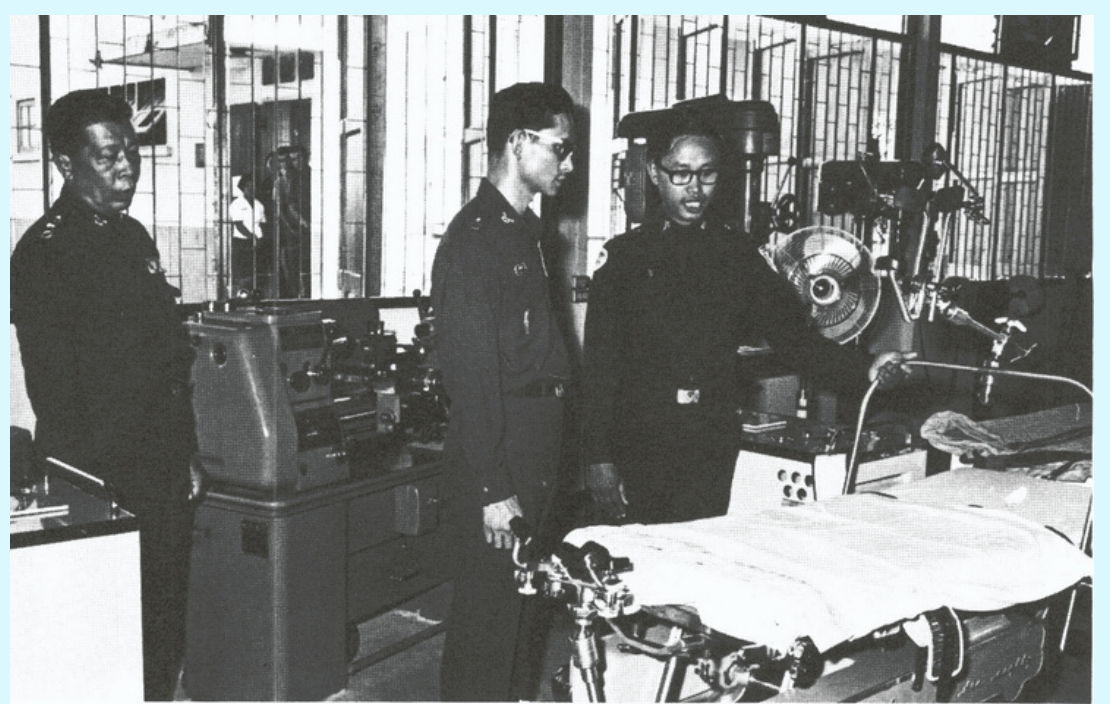
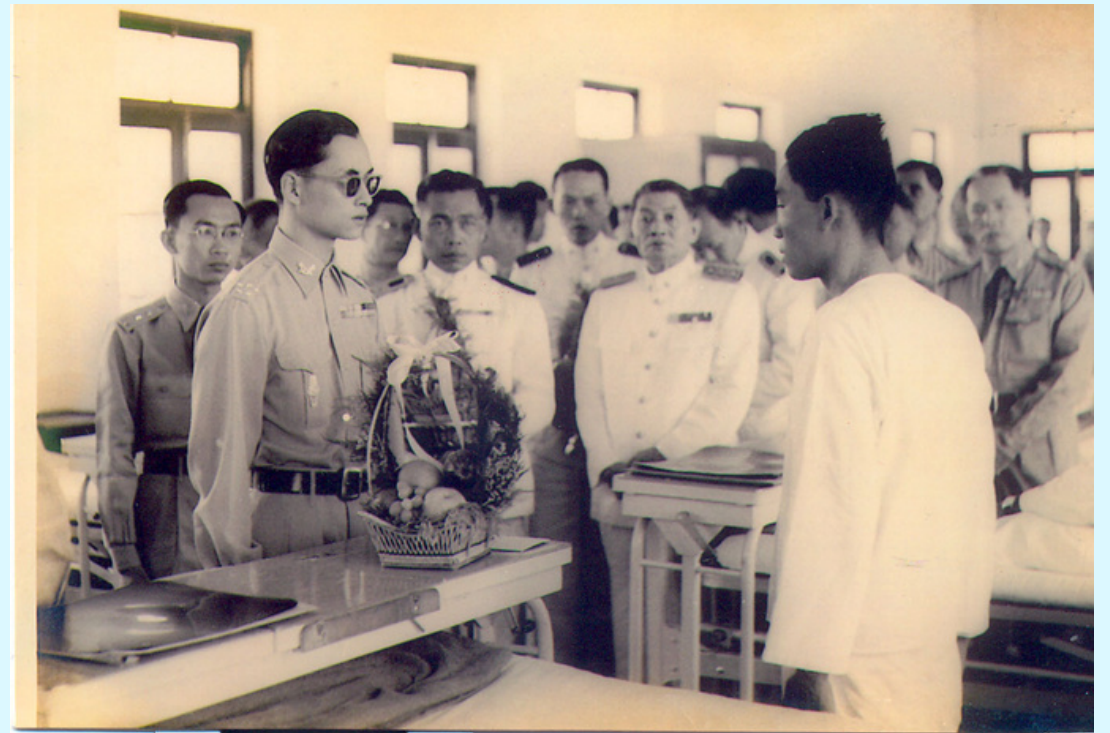
รู้สึกว่าคุณเองมีโชคที่ดีที่ได้ทำงานที่โรงพยาบาล
มงกุฎเกล้าที่ให้โอกาสทำงานที่รักและมีเพื่อนร่วม
งานที่ดี ได้ตั้งใจไว้ตั้งแต่ไปเรียนต่อที่อเมริกาว่าต้อง
กลับมาบ้าน ช่วงนั้นทางอเมริกาขาดแคลนแพทย์
มาก เนื่องจากสงครามเวียดนามทำให้แพทย์ที่ไปฝึก
อบรมเฉพาะทางอยู่ต่อเป็นส่วนมาก ได้เข้าเป็น
Staff ที่แผนกกายภาพบำบัดซึ่งเป็นชื่อในขณะนั้นที่
ตั้งอยู่ที่พระที่นั่งอุดมวนาภรณ์ หลังจากพบว่า
โครงสร้างการทำงานเหมือนกับที่เรียนรู้มาถึงแม้ว่า
จะไม่ perfect

เนื่องจากอาจารย์ขุนปทุมโรคประหารและอาจารย์พันเอก
หญิง เรณู วิทยานนท์ซึ่งจบ Training PMR จาก USA มา
ก่อนได้วางรากฐานให้แผนกกายภาพบำบัดเป็นแผนกเล็กๆที่
ขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาล อาจารย์เรณูเป็นหัวหน้า
แผนก มี Staff 1 คนคือ พ.อ.หญิงสุรชดา หิรัญสิ ที่เพิ่งย้าย
มาจากโรงเรียนเตรียมทหารและเป็น GP มีพยาบาลและนาย
สิบพยาบาล แต่ยังไม่มีสหวิชาชีพ เนื่องจากเพิ่งมีโรงเรียน
กายภาพบำบัดและกายอุปกรณ์ที่ศิริราช

มี ward ที่ตึกลิ้นจี่กิติขจร
ชั้นล่าง 4 เตียงสำหรับผู้ป่วย
Wheelchair และชั้น
บน 8 เตียงสำหรับคน
ที่Ambulateได้ พยาบาล
ทำหน้าที่เป็น PT ห้อง
ไฟฟ้า นายสิบพยาบาล
ช่วยที่gym พยาบาลทำ
หน้าที่เป็น OT และ
Speech Therapist ที่
ward มีหัวหน้าพยาบาล 1
คนและมีนายสิบพยาบาล
อยู่เวร ตัวเองเป็นแพทย์คน
เดียวที่อยู่เวร On call

มีห้องธาราบำบัดซึ่งมี Hubbard Tank 2 เครื่อง ที่ อาจารย์ขุนประทุมโรคประหารเป็นผู้สร้าง มี Whirlpool สำหรับแขนขา มีสระน้ำวชิราลงกรณ์ธาราบำบัดซึ่งได้รับ พระราชทานตั้งแต่มีการระบาดของโรคโปลิโอ มีห้องEMGที่ หน้าต่างกรุด้วยมุงลวดเพื่อป้องกันคลื่นไฟฟ้ารบกวน EMG signal และที่ตีใจมากคือมีเครื่อง EMG ยี่ห้อ TECA, Model BE3 ที่ไม่มีใครทำและเก่ากว่าเครื่อง EMG ที่เคยใช้เมื่อตอนเป็น Resident ที่อเมริกาซึ่งเป็น Model BE4 มีศูนย์ฝึกอาชีพ พระราชทานข้างตึกลิ้นจี่

อาจารย์ขุนปทุมซึ่งเกษียณแล้วมานั่งทุกเช้า ฝึกให้ทหาร
พิการแกะสลักไม้และลูกชายท่านขุนสอนวิชา Electronic มี
หน่วยแขนขาเทียมที่แผนก Ortho ซึ่งตอนนั้นยังรวมอยู่กับกอง
ศัลยกรรม มี Ward ราชการสนามที่มีทหารบาดเจ็บและพิการ
เนื่องจากช่วงนั้นมีเหตุการณ์ไม่สงบชายแดน ทำให้ได้แนะนำตัว
ต่อ Orthopedist และ Neurosurgeon รับตรวจ EMG และมี
Case consult จำนวนมากจึงได้ลุยงานดูแลทหารพิการอย่าง
เต็มที่

เมื่อเริ่มมาทำงาน วพม.เพิ่งเปิดและได้มีภาควิชา PM&R
เป็นภาควิชาอิสระไม่รวมกับ Ortho เหมือนศิริราชหรือจุฬา
เนื่องจากอาจารย์หมอเรณูได้
ทำหลักสูตรและ defend
จนได้แยกเป็นภาควิชา
เวชศาสตร์ฟื้นฟูอย่างเป็น
เอกเทศแห่งแรกของไทย

ได้ร่วมสอน Functional Anatomy ในชั่วโมงภาควิชา
กายวิภาคให้ นพท. ปี3 ตั้งแต่รุ่นแรกที่ข้ามฟากมาจาก
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มี Program ตรวจ Physical
Fitness ของนพท. และวิชา Sport Medicine โดย
อจ.นพ.อวย เกตุสิงห์จากศิริราช

ได้ร่วมงานกับชมรมแพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู และร่วมสร้าง
หลักสูตรอบรมแพทย์ประจำบ้านสาขาเวชศาสตร์ฟื้นฟูจาก
แพทยสภา เนื่องจากขณะนั้นสงครามเวียดนามสงบโอกาสที่
แพทย์จากต่างประเทศจะไปฝึกอบรมที่ USA ค่อนข้างยากไม่
เหมือนช่วงสงครามเวียดนามที่แพทย์อเมริกันต้องไปเป็นทหาร
ทำให้ Program Training ต้องรับ FMG (Foreign Medical
Graduate)

ตัวเองได้รับอนุมัติบัตรเวชศาสตร์ฟื้นฟูจากแพทยสภาโดย
การสอบกันเองระหว่างแพทย์ เวชศาสตร์ฟื้นฟูที่จบ Training
จากต่างประเทศเพื่อจะได้ qualify ในการร่างหลักสูตรอบรม
แพทย์ประจำบ้าน แพทย์ที่ได้อนุมัติบัตรรุ่นแรกมี อจ.หมอเสก
อจ.เยี่ยมมโนภพ จากจุฬา อจ.หมอสุนิตย์ อจ.อรฉัตร จาก
ศิริราช อจ.รังสรรค์ อจ.ฉัฐยา จากรามา อจ.จำนง อจ.เทอด
ชัยจากเชียงใหม่ และเฟื่องฟ้าจาก รพ.พระมงกุฎเกล้า
แพทยสภาได้อนุมัติให้เริ่มฝึกอบรมได้ในปี 2525 ทางวพม.มี
แพทย์ประจำบ้านรุ่นแรกปี 2527 ได้แก่ อจ.หมอไกรวัชร ธีร
เนตรและอจ. รังสิมา อิงอร่าม

หน่วยของเราได้ย้ายจากพระที่นั่งอุดมวนาภรณ์ มาที่อาคาร
เวชศาสตร์ฟื้นฟู เมื่อ 23 มกราคม 2523 อาคารเวชศาสตร์
ฟื้นฟูทันสมัยมาก มี Ramp สำหรับ wheelchair มี Ward ที่
ให้ความสะดวกแก่ผู้พิการที่ใช้ wheelchair มีห้อง PT, OT,
Speech , ห้องพละ และธาราบำบัด

ได้ช่วย อจ.หมอเรณูจัดทำอัตรากำลังพลเนื่องจากขอขยายเป็นกอง และเริ่มมีนักกายภาพบำบัด เข้ามาเป็น Staff โดยได้จัดเลียนแบบจากที่ได้เรียนรู้มาแต่ก็ยังไม่ครบทุกหน้าที่ของงาน เวชศาสตร์ฟื้นฟูตามตัวอย่างจากโรงพยาบาล VA ในต่างประเทศ ตำแหน่งที่ขอได้แก่ แพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู พยาบาล ฟื้นฟู นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักพละบำบัด นักอรรถบำบัด นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และช่าง Electronic ก็ได้รับอนุมัติหลังจากได้ defend กับ กพ.ทบ. แต่ก็ให้อัตราไม่ครบตามที่ขอไป และได้รับอนุมัติให้เป็นกอง เวชศาสตร์ฟื้นฟู

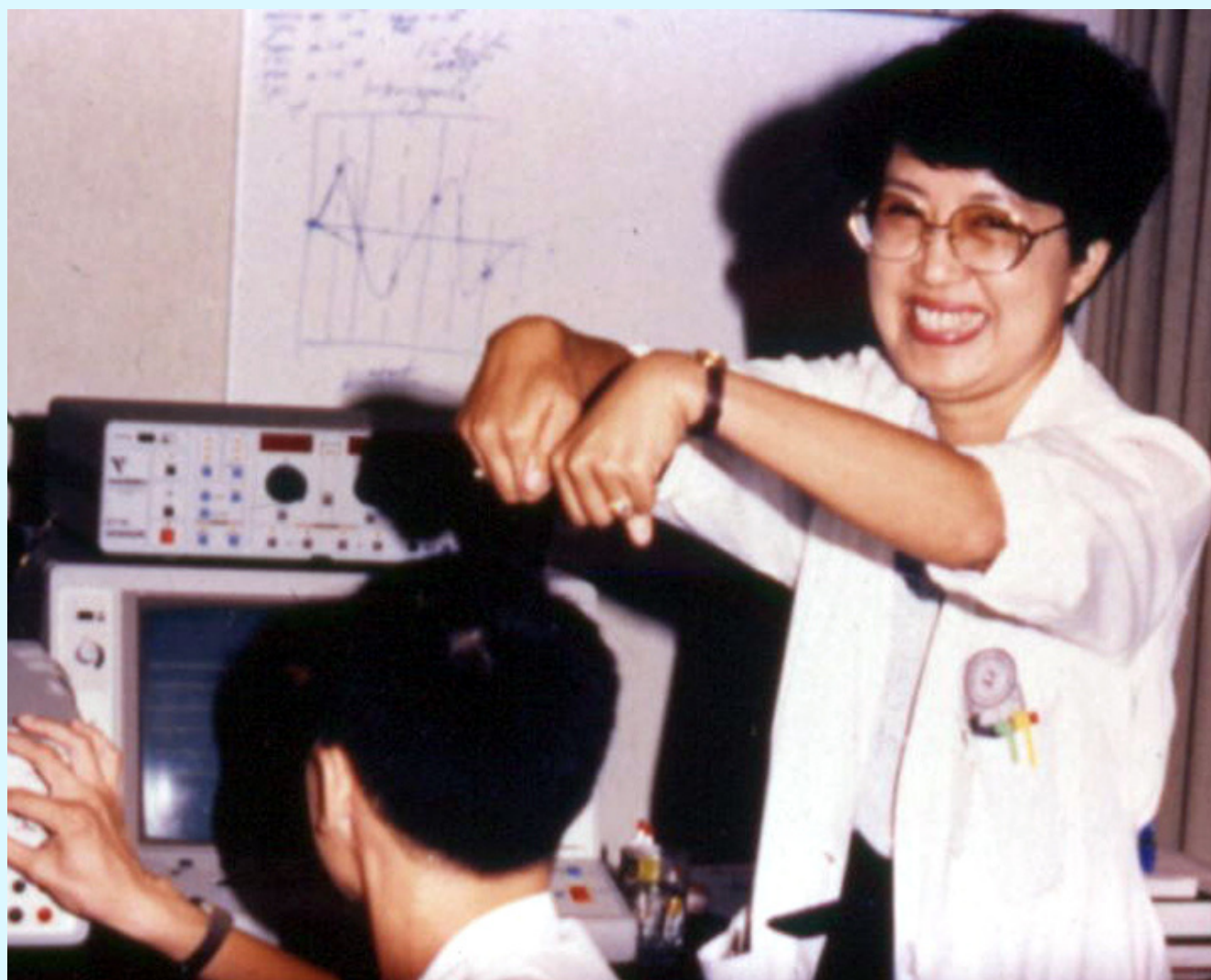
ช่วงนี้เริ่มมีสหวิชาชีพเพิ่มขึ้น มีงานให้ทำมากมายทั้งผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอกได้รับ consult จากแผนกอื่น เนื่องจากงานของเรามีคนรู้จักมากขึ้น เราทำงานกันเป็นทีม มี grand round ผู้ป่วยในสัปดาห์ละครั้ง ระหว่างแพทย์และทีมงาน มี Team meeting สัปดาห์ละครั้ง ร่วมกับผู้ป่วย ญาติ เพื่อให้เข้าใจเป้าหมายและการวางแผนบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยร่วมกัน

ก่อนมี พรบ. ฟื้นฟูคนพิการ
คนพิการและครอบครัวมี
ความลำบากมากเนื่องจากมี
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษา
ฟื้นฟูและอุปกรณ์เครื่องช่วย
ความพิการต่างๆ ทำให้ผู้ป่วย
บางรายต้องขายที่นา ขายวัว
ควาย เป็นภาระของนัก
สังคมสงเคราะห์ที่ต้องทำเรื่อง

ขออนุญาตและขอบริจาคจากผู้มีกำลังทรัพย์และมีจิตกุศล
ท่านผู้หญิงเชิญ พิศลยบุตร ได้บริจาคเงินหนึ่งล้านบาทจึงได้นำ
มาจัดตั้งมูลนิธิเพื่อเวชศาสตร์ฟื้นฟูขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ใช้งบ
ประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยที่จำเป็น ช่วยการศึกษาอบรมของ
แพทย์ประจำบ้านและเจ้าหน้าที่ จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นและเพื่อ
ใช้ซ่อมแซมอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นของกองเวชศาสตร์
ฟื้นฟู.

ได้จัดตั้ง Brachial Plexus Clinic ร่วมกับ Hand Surgeon กอง Orthopedic เนื่องจากมีผู้ป่วย Brachial Plexus Injury และ Nerve Injury จำนวนมาก เพื่อวิเคราะห์ รักษา ฟื้นฟู และติดตามผู้ป่วยเดือนละครั้ง ได้จัดตั้ง Spastic Clinic เพื่อรักษาผู้ป่วยสมองพิการที่มีอาการกล้ามเนื้อเกร็งโดย อาจารย์อารมย์ ชุนภาชี ได้รื้อฟื้น Technique การฉีดยา phenol และได้เผยแพร่ให้สถาบันอื่นนำไปใช้จนทุกวันนี้

ได้ร่วมจัดประชุมแก้ไขปัญหา เด็กพิการของมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ และโรงเรียนศรีสังวาลย์กับสมาคมแพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู และศัลยแพทย์ Orthopedic ให้มี Teaching Conference เดือนละครั้ง และเสนอให้ใช้ตึกเวชศาสตร์ฟื้นฟูเป็นที่จัดประชุมและได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ได้เป็นกรรมการของมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ และได้ทำหน้าที่ Team leader แก้ไขประชุมฟื้นฟูกับทีมของมูลนิธิ เดือนละ 2 ครั้งในช่วงที่ โรงเรียนเปิดเทอม

ได้ออกเยี่ยมตรวจสภาพความพิการของทหารพิการ สมาชิก
สายใจไทยกับคณะกรรมการมูลนิธิสายใจไทย ประมาณปีละ 4
ครั้ง ทั่วประเทศ ทำให้มีโอกาสพบศิษย์เก่าของเรา

ได้ทำหน้าที่กรรมการแพทย์ เตรียมนักกีฬาคนพิการ เข้า
แข่งขันในกีฬาเฟสปิกเกมส์ (พาราเกมส์) ที่ประเทศไทย เป็น
เจ้าภาพ จัดงานเอเชียนเกมส์ และ เฟสปิกเกมส์ ปี 2540 ทำให้
อาจารย์แพทย์และแพทย์ประจำบ้านเวชศาสตร์ฟื้นฟูได้มี
ประสบการณ์ในการ classify นักกีฬาพิการ

สำหรับการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน ที่มีการอบรมต่อเนื่อง มาจนถึงปัจจุบัน ได้มีโอกาสแนะนำให้อาจารย์สมเกียรติ เหมตะ ศิลป์ ที่ได้ Thai Board หลังจบ training ที่เราไป Full Train ที่ VAMC, State University of New York at Buffalo ซึ่งตัวเองได้ Train ที่นี่ และมี close contact กับอาจารย์หัวหน้า Program Training ตั้งแต่ เรียนจบมาตลอด อาจารย์สมเกียรติ ได้ American Board of Physical Medicine and Rehabilitation และ Board อื่นๆ อีก เนื่องจากขยันเรียนมาก ได้แก่ American Board of Spinal Cord Injury, Electrodiagnosis Medicine และ Pain etc. และได้ติดต่อให้ อาจารย์อารมย์ ขุนภาชี อาจารย์สุมาลี ชี้อธนาพรกุล ที่ได้ทุน ทบ.ไปศึกษาดูงานที่ VAMC Buffalo ใน Program Training ของ Dr. Lee คนละ 1 ปีอาจารย์ทั้ง 2 ท่าน ก็ได้ นำ ประสบการณ์ที่ได้มาพัฒนางาน และการเรียนการสอนของเรา เป็นอย่างมาก

ได้ติดต่อ World Rehab Fund เพื่อขอตำรา Rehab มาไว้
ในห้องสมุดของเรา และได้รับมาจำนวนหนึ่ง ทำให้ห้องสมุด
ของเรามีตำราที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น

“ต้องขอขอบคุณลูกศิษย์ และผู้ร่วมงาน
ทุกท่านที่ทำให้เวชศาสตร์ฟื้นฟูของเรามีผล
งานและชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ รู้สึกภูมิใจที่ลูก
ศิษย์ที่จบออกไปได้สร้างชื่อเสียงให้ตนเอง
และเวชศาสตร์ฟื้นฟู ให้เป็นที่รู้จักยอมรับใน
ท้องถิ่นนั้นๆเช่นกัน อยากให้พวกเรา
ร่วมกันสร้างสถานต่องานเวชศาสตร์ฟื้นฟู ให้เป็นที่
รู้จัก เพื่อประโยชน์แก่ผู้ป่วยเป็นหลักต่อไป
เรื่อยๆโดยไม่มีจุดสิ้นสุด ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่
ทุกคนเคารพได้คุ้มครองรักษาให้ทุกคน มี
ความสุข ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและการ
งาน มีสุขภาพแข็งแรงปราศจากโรคภัยร้าย
แรงทั้งหลาย และอายุยืนยาว”

อาจารย์อยากให้เราทุกคน
สร้างสถานต่อความเวชศาสตร์ฟื้นฟู
ให้เป็นที่รู้จัก เพื่อประโยชน์แก่
ผู้ป่วยเป็นหลักต่อไปเรื่อยๆโดย
ไม่มีจุดสิ้นสุด...

พลทีชบิว เพ็ญฟ้า มุณาตง

20/12/2564